

Inledning

Många privata, offentliga och ideellt arbetande verksamheter är i dessa år hårt pressade.

Det ekonomiska resultatet är en överordnad måttstock. Statistik och redovisning ger en bild av verkligheten – den *kvantifierbara* sidan. Den utgör ett väsentligt underlag för framtida förändringar, för styrning i form av bl a budget, kontroll, kvalitetssäkring och förordningar.

Inom utbildning/skola, vård och omsorg sker djupgående förändringar och reformer. Gamla strukturer bryts ned. Sammanslagningar, nedläggning, besparingar, effektivisering, avveckling, privatisering, avreglering är några nyckelord.

Här spelar ekonomiska nyckeltal och mätbara kriterier en allt mer avgörande roll. Stordrifts-tänkandet har lett till en stark maktkoncentration och centralisering där avståndet mellan ledning och medarbetare i den praktiska verkligheten blir ständigt större och försvårar meningsfull kommunikation.

Samhällsansvar såsom medarbetares utveckling, trygghet och möjligheter att vara medskapande, transparens i kapitalförvaltning, miljö, klimatpåverkan, tjänsters, produkters och tillväxtens meningsfullhet är exempel på en annan sida av verksamheternas verklighet. Den är inte på samma sätt kvantifierbar.

Den representerar verksamhetens *kvalitativa* sida, dess moraliska hållning.

Det är en tendens att dessa två sidor av verkligheten står i strid med varandra. Den kvantifierbara sidan vinner som oftast denna strid.

Det finns dock en motsatt rörelse som inte accepterar detta ensidiga synsätt. Fler och fler söker efter kvalitativa utmaningar med stor öppenhet för att leda verksamheten mot en hållbar utveckling som tar sin utgångspunkt också i de kvalitativa aspekterna. Nu är detta lättare sagt än gjort. Samtidigt med att verksamheter skall klara dagen och vägen så skall de också besinna sig på framtiden, fundera över vart den nuvarande utvecklingen leder och sadla om på fler och fler fält. Det är för de flesta uppenbart att grundläggande omorienteringar är nödvändiga. Men hur sadlar man om i full fart? Det är lätt att tala om nya hållningar, mål och visioner, men mycket svårare att förverkliga dessa.

Gällande normer, fördomar, tankemönster och verksamhetskultur blockerar för många initiativ.

Den här föreliggande skriften avser att vare en praktisk hjälp för social utveckling i vardagen för gemenskapsbildning, en motkraft till den framhärskande tilltron till konkurrens på alla livets områden. Den har som grund praktisk tillämpning av socialekologi.

Det är uppenbart att när människor använder och griper in i naturen så påverkar det en mångfald faktorer. Här är det inte frågan om orsak och verkan utan här är allt i rörelse på ett komplicerat sätt. Ekologi är numera ett nyckelord och både inom forskning och i praktiska sammanhang söker man efter förståelse av lagbundenheter som kan vara vägledande för hur vi bör förhålla oss till naturen och naturresurser.

Socialekologi bygger också på att vi har att göra med en mångfald av faktorer i ett komplicerat samspel, när vi griper in för att möta eller utveckla sociala frågor.

Enligt Wikipedia:

Social= individuell förmåga till samspel med andra individer utifrån en god värdegrund.

Ekologi= vetenskap som behandlar samspelet mellan levande organismer i de sammanhang de befinner sig.

Genom vårt arbete utifrån socialekologi vill vi bidra till att öka förståelsen för de fenomen som uppstår i mellanmännsliga processer och utveckla den egna förmågan att upptäcka och hantera dessa. Utgångspunkten är individens/gruppens/organisationens egna erfarenheter och kompetenser och tillsammans undersöker vi de frågor och utvecklingsområden som är aktuella.

Den traditionella organisationsformen förutsätter ofta ensidig lojalitet från verksamhetens sida. Som individ är man underordnad verksamhetens intresse. Här står individ och gemenskap i ett motsatsförhållande.

Denna bok vill inte bara påvisa att de båda sidorna kan förenas. Den vill framförallt genom praktiska erfarenheter visa på villkoren för utveckling av en gemenskapsbildning som beaktar den ökade individualisering som kännetecknar vår tid.

Det helt väsentliga här är att ledare, medarbetare och andra intressenter blir medskapande i förändringsarbetet i gemenskapen.

.Med tanke på läsarnas behov har boken skrivits så att den kan fungera som "uppslagsbok" dvs att varje avsnitt enligt dispositionen kan läsas var för sig. Boken är dock uppbyggd utifrån en helhetssyn.

Vi börjar med *mötets möjligheter och utmaningar* dvs med samarbetet i vardagen i olika person-konstellationer. Det är på ”gräsrotsnivå” som det visar sig om en utveckling sker eller stoppar upp.

Därefter tar vi upp *verksamhetsutveckling och ledarskap* där vi går in på några grundläggande socialekologiska koncept och deras praktiska tillämpning i olika former av verksamheter.

Sedan tar vi upp den enskilda medarbetarens och ledarens betydelse för en gemenskaps utveckling – *personlig utveckling – självkänedom*.